

Käesolev maksebilansi aastaraamat annab maksebilansi, rahvusvahelise investeerimispositsiooni ja välisvõla aruande kaudu ülevaate 2001. aastal välissektoris aset leidnud muutustest. Kuna 2001. aasta maksebilanss on taasiseseisvunud Eestis kümnes aastapõhine maksebilanss, siis anname järgnevalt lühikese ülevaate maksebilansi koostamise ajaloost.

Maksebilansi koostamise järjepidevus taastati 1991. aasta lõpus, mil Eesti Panga juurde loodi maksebilansiosakond (praegu statistikaosakond) ning asuti komplekteerima ja välja õpetama vastavat meeskonda. Algus oli suhteliselt vaevaline, kuna puudusid vajalikud teadmised, ka statistikakultuur oli madal. Tänu õnnestunud kaadrialikule suudeti aga moodustada energiline ja motiveeritud meeskond, keda tollal juhtis Vallot Neumann. Suurt abi koolituse ja konsultatsioonide näol saadi Rahvusvaheliselt Valuutafondilt (RVF). Tänu neile asjaoludele ilmus esimene taasiseseisvumisjärgne maksebilanss juba 1992. aastal. Esialgu koguti maksebilansialast informatsiooni põhiliselt ettevõtete küsitluste meetodil, hiljem täiendati süsteemi ka läbi pankade teostatud rahvusvaheliste maksete alase infoga. Tõenäoliselt on nii mõnedki käesoleva väljaande lugejad maksebilansi koostajate head partnerid ses mõttes, et esitavad kord kvartalis Eesti Pangale välistehinguid kajastava aruande. Siinkohal kõigile koostööpartneritele Eesti Panga poolt suur tänu mõistva suhtumise eest!

Maksebilansi koostamise kümneaastase ajaloo vältel on järjest olulisemaks muutunud statistikaalane koostöö Euroopa Liidu institutsioonidega, algul Eurostatiga (Euroopa Komisjoni statistikainstituutsioon), hiljem ka Euroopa Keskpangaga. Koostöö sai alguse 90ndate aastate keskpaigast ning sellest alates on Euroopa Liidu poolsed nõuded maksebilansistatistikale pidevalt täienenud, tagades praeguseks vastavuse euronõuetele. Mitmed statistikaosakonna töötajad osalevad regulaarselt ELi statistikaalaste töögruppide töös, mitmed on stažeerinud Euroopa Komisjoni statistikadirektoraadis.

Teine oluline samm maksebilansi koostamise ajaloos oli Eesti ühinemine Rahvusvahelise Valuutafondi andmelevi standardiga. Standard esitab teatud kõrgendatud nõudeid riigi olulisemate majandusnäitajate, sh ka maksebilansi, koostamise kvaliteedile ja andmete avaldamise korrale. Eesti ühinemisel nimetatud standardiga kaasnes tuntav statistikakultuuri tõus. Alates sellest momendist avaldatakse Eestis tähtsamaid majandusnäitajaid kindla avaldamiskalendri alusel. Standardiga ühinenud riike on ligi 50 ja nende statistikat peetakse eriti kvaliteetseks. Sellisele järeldusele jõudis ka 2001. aasta kevadel Eestit külastanud RVFi vastav missioon.

Aegade jooksul on maksebilansi kõrvale tekkinud ka teisi välissektorit kirjeldavaid aruandeid. Alates 1996. aastast koostab ja avaldab Eesti Panga statistikaosakond rahvusvahelist investeerimispositsiooni ja välisvõla aruannet. 2002. aasta algusest avaldatakse kvartali maksebilansi kõrval ka kuu maksebilanssi. Järgmisel aastal on plaanis juurutada laiendatud välisvõla aruanne vastavalt RVFi andmelevi standardi nõuetele.

Loodame, et käesolev maksebilansi aastaraamat on teile abiks ülevaate saamisel Eesti välismajanduslikust tegevusest.